

بیمارستان شهید دکتر قلی پور بوکان

زردی نوزاد (یرقان) یا ایکتر

Icterus OR neonatal jaundice

تهیه کننده:

سلیمان پوررشید

کارشناس ارشد پرستاری

سوپروایزر آموزش سلامت

زبیده امینی

سرپرستار بخش نوزادان

تایید کننده: دکتر نغمه وثوقی

متخصص کودکان

کد سند: HEUBQH 77/18

تاریخ تدوین: ۱۴۰۵/۰۲/۲۰

واحد آموزش پرستار و پیگیری: ۲۹۱

۴ - ۰۴۴۴۶۳۳۰۷۰۱

بدن یا بی حال شدن نوزاد، ابتدا درجه حرارت اتاق را کنترل کرده و سپس نوزاد را با شیر تغذیه نمائید و پوشش نوزاد را نیز کم کنید.

- در صورت افزایش مجدد زردی و افزایش درجه حرارت بدن یا بی حال شدن نوزاد؛ به پزشک مراجعه نمایید.

عوارض نوردرمانی:

آسیب به چشم، مدفوع شل و سبز رنگ، قرمزی یا تغییر رنگ پوست به قهوه ای و خاکستری به صورت موقت و گذرا، تب و کم آبی بدن و بی حالی و کاهش وزن

<https://web.archive.org/web/20131202233351/http://www.ncc-wch.org.uk/media/filestore/completed-guideline-documents/Neonatal%20Jaundice%20Full%20Guideline.pdf>

- هر چه نوزاد شیر بیشتری بخورد زردی او سریع تر برطرف می شود، قطع شیردهی اصلاً" توصیه نمی شود مگر با نظر پزشک معالج. بیهوشی و درد سزارین مخصوصاً" در مادرانی که برای اولین بار صاحب فرزند می شوند باعث تاخیر در شروع شیردهی و شیردهی ناکافی می شود و احتمال بروز زردی در نوزاد را افزایش می دهد. از کافی بودن شیر خود برای تغذیه نوزاد اطمینان حاصل کنید. در صورت کفایت شیر، نوزاد در ۲۴ ساعت ۴ الی ۶ بار پوشک خود را خیس می کند و حداقل ۳ الی ۴ بار مدفوع می نماید و رنگ مدفوع نوزاد تا روز چهار تولد باید رو به زردی برود؛ چنانچه رنگ مدفوع سبز یا سیاه باقی بماند نشانه کم خوردن شیر است.

- از ترخیص نوزاد تا برطرف شدن کامل زردی و تأیید پزشک معالج خودداری کنید.

- حداکثر ۲۴ تا ۴۸ ساعت بعد از ترخیص جهت چک مجدد زردی به پزشک اطفال مراجعه کنید.

- از دادن داروهای گیاهی یا هر نوع داروی دیگری به نوزاد بدون دستور پزشک معالج خودداری کنید.

- در صورت توصیه پزشک معالج به ادامه نوردرمانی در منزل؛ روش صحیح آن را یاد گرفته و به کار ببرید.

- از پوشاندن و گرم کردن بیش از حد محیط اطراف نوزاد خودداری کنید. در صورت افزایش درجه حرارت

ایکتر یا برقان (زردی نوزاد) چیست؟

گلبول های قرمز در داخل خون، اکسیژن را جابجا می کنند. در نوزادان عمر گلبول های قرمز کم است و زود زود تخریب و دوباره ساخته می شوند. حاصل این تخریب ها، ماده ای زرد رنگ به نام بیلی روبین است. بیلی روبین توسط کبد از خون جمع شده و توسط مدفوع از بدن خارج می شود. پس از تولد کبد به مدت زمانی نیاز دارد تا برای مسئولیت های خود آماده شود. بنابراین در برخی نوزادان رنگدانه بیلی روبین در خون تجمع یافته و در نتیجه پوست او زرد می شود. تقریباً ۶۰ درصد نوزادان رسیده و ۸۰ درصد نوزادان نارس پس از تولد، دچار درجاتی از زردی می شوند. نوزاد نارس زودتر از هفته ۳۸ بارداری متولد می شود. نوزادان نارس نسبت به زردی آسیب پذیرترند. در خانواده ای که سابقه بیماری فاویسم (حساسیت به باقلا و بعضی داروها) وجود دارد، احتمال زردی در نوزاد بیشتر است.

زردی نوزاد دو نوع است:

الف) زردی پاتولوژیک: این نوع زردی در روز اول تولد (۲۴ ساعت اول تولد) ظاهر می شود و ممکن است با بزرگی کبد، طحال و کم خونی همراه باشد. این نوع زردی، نسبت به زردی فیزیولوژیک، شدت بیشتری دارد و اقدام درمانی جدی تری را می طلبد.

ب) زردی فیزیولوژیک: به دنبال تکامل و رشد نوزاد ایجاد می شود. معمولاً زردی در روز دوم تولد نوزاد آغاز و تا روز هفتم به اوج خود می رسد و طی دو هفته به آرامی برطرف می شود. در نوزاد نارس ممکن است تا دو ماه طول بکشد. این نوع زردی به درجات مختلف، تقریباً در تمام نوزادان بروز می کند.

علت زردی چه فیزیولوژیک باشد و چه پاتولوژیک، باید توسط پزشک معاینه و تحت درمان قرار گیرد. عدم درمان به موقع زردی باعث صدمات جبران ناپذیر خواهد شد.

زردی نوزاد چگونه تشخیص داده می شود؟

زردی نوزاد از زیر زبان، سفیدی چشم، پوست سر و صورت شروع می شود. رسیدن زردی به اندام های پایینی بدن، بیانگر افزایش شدت بیماری است و اگر به ناحیه انگشتان پا برسد؛ بسیار جدی تلقی می شود. هر چه نوزاد کمتر شیر بخورد و بی حال تر باشد و دچار تب شود؛ احتمال خطر بالاتر است. با آزمایش بیلی روبین، عدد و درجه قطعی و دقیق آن مشخص می شود. تخمین میزان و شدت زردی با مشاهده و بدون انجام آزمایش خصوصاً در نوزدانی که رنگ پوست تیره دارند؛ مشکل است.

تشخیص با پزشک است.

درمان زردی زردی نوزاد

درمان زردی با فتوتراپی (نور درمانی با اشعه فرابنفش) و در موارد شدید با تعویض خون انجام می شود. سهل انگاری در درمان عوارضی جدی مانند ناشنوایی، تشنج، فلج مغزی، کندذهنی، تأخیر در تکلم، اختلال در حرکت، بیش فعالی و در برخی موارد حتی مرگ نوزاد را به همراه دارد.

در مورد فتوتراپی (نوردرمانی) به موارد زیر توجه شود:

- از لامپ فلورسنت با نور آبی استفاده می شود. لامپ مهتابی و خانگی تاثیری در درمان ندارد.
- نوزاد را بدون لباس داخل دستگاه گذاشته و جهت جلوگیری از آسیب به چشم و ناحیه تناسلی حتماً این نواحی را بپوشانید.
- پوست نوزاد در طول نور درمانی نباید چرب شود؛ چون احتمال سوختگی را بالا می برد.
- رژیم غذایی مادر و یا رنگ زرد شیر مادر؛ تاثیری بر روند بیماری ندارد و باعث بروز زردی نمی شود.
- از دادن هر نوع ماده غذایی مانند آب قند، شیرخشک، ترنجبین و ... خودداری نمائید.